

ΤΡΥΦΕΡΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΛΑΚΟΥΡ

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

‘Ο ‘Αλέξης δέν ήταν, αλήθεια, άσχημο παλληκάρι. Είχε μάτια πολύ φλογερά, χείλη κόκκινα και δροσάτα σάν χείλη κοριτσιού, κορμί λυγρό. Δέν ήταν όμως παρά ένα φτωχό κι ‘απλό χωριότοπouλο. Ήταν ό κηπουρός του περιβολιού της επαύλειος που ύψονόταν μεγαλοπρεπής στη μέση του χωριού, ανάμεσα σε δυό καλήους πύργους οικιασμένους με κισσό. Σ’ αυτήν την επαύλι, έρχόντουσαν κάθε καλοκαίρι κ’ έμεναν οι ιδιοκτήται της, οι όποιοι κατήγοντο από ευγενείς.

‘Ο ‘Αλέξης δούλευε όλη μέρα σχεδόν στον ‘άπειραντο κήπο που περιέβαλλε δλόγωνα την άρχοντική επαύλι.

Έσκαφε, έπερνε, κλάδευε, πότιζε, μή τι μ’ αυτό ; ‘Η ανάμνησι της άγατημένης του του έδινε δύναμι και δροσάτα, του έφερνε γλυκά τραγουδιά στα χείλη, και του γέμιζε με χαρά μεθυστική, την ψυχή. Τι τον έννοιόσε άν ήταν φτωχός άφου ή Ζακελίνα, τó άραιοτοπouλο κοριτσιά του χωριού, τον άγαπούσε ; ... ‘Αλήθεια, τι θαύμα είναι ή άγάπη ! Πώς στέκεται επάνω απ’ όλα, πως δέν λογαριάζει τίποτα, μήτε πλούτη, μήτε τó κόσμον ; την γνώμη και τά λόγια, μήτε ακόμα και την ύμορφιά κάποτε !

Μήπως δέν είχε πλούσια παλληκάρια στο χωριό και πολύ ύμορφότερα από τον ‘Αλέξη ; Μήπως αυτά δέν ήταν άρδιμα να προσφέρουν την καρδιά τους στην Ζακελίνα ; Μά αυτή μόνο τον ‘Αλέξη άγάτησε, κι όταν γιά πρώτη φορά της είπε «σ’ αγαπώ» δέν έφυγε τρομαγμένη από κοντά του. Μόνο σ’ αυτόν ένέπρεψε να αψηφή, τά θαύμασια μάτια της, και τά χείλη της τ’ άσπύγκριτα, και ν’ άγκυλιάσει την λυγρή της μέση... Πώς ήταν πάλι δυνατόν να παραπονιέται στη Μοίρα του ό ‘Αλέξης ; και να λεί όστι εινε πεντάφρανος κ’ έρημος στον κόσμο, άφου ή Ζακελίνα γέμιζε τη ζωή του, με την άγάτη της, με την ύμορφιά της, με την καλοσύνη της, με τις μεθυστικές της ύποσχέρσεις ;

— Τι ύμορφη που ήταν, τι ύμορφη και χαρωπή και παιγνιδιάρη !... Και τó γέλιο της εκείνο τó χρυσάλευνο ! Το κελόδημα των παιδιών και των νερόν οι φλοισβοί μέσα στον άρχοντικό περιβόλι όπου δούλευε ό ‘Αλέξης, δέν ήταν τó γλυκά και πιό μελωδικά από τά γέλια της Ζακελίνας ; Τά πιό άσπρα κούνα δέν ήταν λευκότερα από τόν λαμό της, και τά τριαντάφυλλα τά πιό πορφύρα δέν ήταν πιό κόκκινα από τά χείλη της ; Ήταν γέννημα και θρόμμα του χωριού ή Ζακελίνα, όπως κι ό ‘Αλέξης. Μά ή μάνα της την είχε μιά και μοναχή και την προσέχε, και μήτε στα χωράρια την έστελνε να δουλεύει, μήτε στ’ άμπέλια. Γι’ αυτό ήταν ή πιό χαιδεμένη κοπέλλα του χωριού. Τά μαλλιά της τά κατάρμαρα, μοιάζαν γύρω στο πρόσωπό της σάν μαυρό σινεφερο τριγύρω στο φεγγάρι. Και τά είχε κομμένα έτσι, πως τά είχαν ή κυρίες που κατοικούσαν στην επαύλι. Και έζωρίζε και στο νεύσιμο όπως και στην ύμορφιά απ’ όλες τις άλλες χωριότοπouλες. Τά φορεμάτα της τά έρωραβή μόνη της κι έμοιαζαν πολύ περισσότερο με φορεμάτα Παριζιάνας, παρά με κοστούμα χωρικής. ‘Αν μιά άλλη χωριότοπouλα ντυνόταν έτσι, θα ήταν ίσως κομική, μά ή Ζακελίνα είχε μιά χάρι έντελώς δική της, φυσική, σάν να μην είχε γεννηθή σε χωριό, μά σε μεγαλόπολι.

Αυτή λοιπόν ή Ζακελίνα, ή πιό ύμορφη του χωριού, ή τόσο χαιδεμένη, ή άκατάδεχτη γιά όλους τους άλλους, ή «σχεδόν κυρία», άναποκρίθηκε άμέσως στο αίσημα του ‘Αλέξη, άγάτησε αυτόν τó φτωχό κ’ έρημο, τον πιό ήλιοκαμμένο άνδρα του χωριού !

Τι θαύμα είναι αλήθεια ή ‘Αγάτη !

Με τις σκέψεις αυτές δούλευε όλη μέρα ό ‘Αλέξης τó άρχοντικό περιβόλι, και περιεμε νάθη τó βράδι, τó σιγανό και δροσερό βράδι, που θα του έφερνε την άγατημένη του. ‘Η Ζακελίνα τον περιέμενε πάντα έξω όπó την επαύλι, σιμά σ’ ένα μικρό ποταμάκι. ‘Επί δύο μήνες τώρα πήγαινε ταχτικά εκεί. Πόσο τον άγαπούσε !...

Μά έσφαρα συνέβη κάτι που κανέναν δέν τó περιέμενε : ‘Εφτασε μιά μέρα στην επαύλι ένας νέος πολύ κομψός και πολύ χαριτωμένος, που ήταν καθός έλεγαν, ό νέος γραμματέας της πυργόδεσπονας.

Μιά βραδιά λοιπόν, την ώρα που ό ‘Αλέξης μιλούσε με τη Ζακελίνα, σιμά τó ποταμάκι, πέρασε από μπροστά τους ό νέος αυτός, και κιντάσε τη Ζακελίνα. Μ’ ένα βλέμμα πολύ έρωτικό, πολύ παραταταμένο. ‘Ο ‘Αλέξης άμέσως έννοιωσε την ζήλια, να τού δαγκνάει σάν φειδί την καρδιά. Και τó χειρότερο ήταν, πως ή Ζακελίνα δέν γύρισε άλλοι τά μάτια της, μά κιντάσε κι αυτή τον κομψό κύριο, με την ίδια σχεδόν έκφρασι στο βλέμμα. Κι’ όταν ό νέος ξαναγύρισε και την κιντάσε, έκεινη, σάν μαγνητημένη από τη ματιά του, κόλλησε τó βλέμμα της επάνω του.

— Γιατί τον κιντάς, Ζακελίνα ; ρώτησε ό ‘Αλέξης, προσπαθώντας να κρύψει την ταραχή του. Γιατί είναι καλοντυμένος και κομψός ;

‘Η Ζακελίνα κοκκίνησε, και χαμήλωσε τó κεφάλι της. Αυτό έκανε τον ‘Αλέξη ν’ άνησυχή ακόμη περισσότερο. Κι’ έκείνο τó βράδι χωρίστηκαν οισπηλιό και χωρίς να φιληθούν. Την άλλη βραδιά μάτιατα περιεμε ό ‘Αλέξης. ‘Η Ζακελίνα δέν πήγε όπως πάντα να τόν άνταρώσει. Τό ίδιο συνέβη και την επόμενη βραδιά. ‘Ο ‘Αλέξης ήταν σάν τρελλός απ’ την άνησυχία του. Προχωρούσε άπειλισμένος κατά μήκος του ποταμιού ως που έφτασε σ’ ένα μέρος που τó νερό πλάταινε και γίνονταν βαθύ και όρημικό. Πυκνές καλαμιές σκεπαζάν στο μέρος αυτό και τις δυό όχθες τού ποταμιού. ‘Ο ‘Αλέξης, έξωγιως έξαφνα καθώς πήγαινε, πέρα, μακριά, τó κόκκινο φόρεμα της Ζακελίνας. Καθόταν πάνω σε μιά μεγάλη πέτρα, λίγο πιό πέρα από τó γεφύρι. Και δέν ήταν μόνη της. Κάποιος ήταν σιμά της, πολύ σιμά της. Τού φάνηκε μάλιστα γιά μιά στιγμή τó ‘Αλέξη, πως αυτός ό κάποιος έσκαψε και φίλησε τη Ζακελίνα τó μάγουλο !...

‘Ο ‘Αλέξης σούθηξε σιγά-σιγά μέσα στις καλαμιές και πήγε κοντά τους. Και κρυμμένος έτσι, χωρίς να τόν βλέπουν, τάρβλεπε και τάκουσε όλα !

‘Ο νέος που ήταν κοντά στη Ζακελίνα δέν ήταν παρά ό γραμματέας της πυργόδεσπονας ! ‘Α ! τόν άβλιω, τόν άνανδρο που τού έκλεβε την άγάτη του, τη χαρά του, τη ζωή του !... Και ή Ζακελίνα ; Αυτή ήταν ή άγάτη της ; ... Τόσο επιπόλαιη ήταν, τόσο ψευτική, τόσο έφημερη !...

— ‘Αγάτη μου, της έλεγε ό νέος της φίλος, σε λατρεύω από την πρώτη στιγμή που σε είδα !... Νόμιμα μάλιστα πως ήσουν καμιά δεσποινίσι από γειτονική πόλι, που ήθελε να παραθερίσει έδώ και όχι χωριότοπouλή ! Δέν φαντάσιαι λοιπόν πόσο μου φάνηκε παράξενο, όταν σε είδα να κάθεσαι σιμά σ’ ένα κακοντημένο χωριόατη, και να τού επιτρέτεις να σου κρατάει τó χέρι ! Πώς ήταν δυνατόν να τόν αγαπάς αυτόν, έσύ που μοιάζεις σάν βασίλοπούλα !...

— Δέν ξέρω ! απάντησε ή Ζακελίνα. Μά πιστέψτε με... Τώρα μόνο νοιώθω πως αγαπώ αληθινά... Καταλαβαίνω πως μόνο ένας οίκτος μ’ έκανε να είμαι καλή στον άλλο !... Είναι αλήθεια, πως τά μάτια του μου είχαν φανή όρωτα είσα τά πρωτοκιντάτα. Μά τώρα, που είδα τά δικά σου, κι αυτά τ’ άστερία τ’ ουρανού δέν μου φαίνονται όρωτοτέρα !...

— Σ’ αγαπώ πολύ, μά πάρα πολύ ! της είπε πάλιν ό νέος. Θα σε πάρω, να πάμε στο Παρίσι. Θα ήεις τη όρωα που ενε εκεί ! Θα είσαι στο περιβάλλον που σου πρόετι, θα γίνης γρήγορα μιά τέλεια Παριζιάνα, μόνο που θα ζηλεύω, θα ζηλεύω πολύ, γιατί όλοι θα σε κιντάτουν... Έσύ όμως όρκίσου, γιαι τ’ αγαπάς μόνο έμένα !

— Τ’ όρκίζομαι ! είπε ή Ζακελίνα και ό φίλος της έσκαιψε κοντ’ στόμα.

Τότε ό ‘Αλέξης θέλησε να πεταχτεί έξω από τις καλαμιές και να φωνάξει :

— Ψεύτρα, προσότρα, τομάς να όρκίζεσαι ό’ έναν άλλον έσύ, έσύ που λίγες μέρες πριν μου όρκίζοσουν πως θα μ’ αγαπάς αώνια !...

Μά συγκρατήθηκε και δέν σάλεψε, και δέν φώναξε, παρ’ όλη τη μεγάλη όδυν, που τού σπάραινε την καρδιά.

Σέ λίγο άκούστηκε πάλι ή γλυκειά φωνή της Ζακελίνας :

— Τώρα, Πέτρο μου, πρέπει να χωριστούμε. Είναι όργα και ή μάνα μου θ’ άνησυχή. Άδριο πάλι να με περιμένεις έδώ.

— Ναι, άγάτη μου, κάθε βράδι θα έρχομαι να σε περιμένω έδώ. Αυτό τó μέρος εινε μοναδικό γιά να συναντάμεθα. Καληνύχτα, γλυκειά μου Ζακελίνα !...

Χωρίστηκαν μ’ ένα φίλημα φλογερό ! ‘Εκείνη τράβηξε κατά μήκος του ποταμιού, από την όχθη που ήταν κρυμμένος ό ‘Αλέξης. ‘Ο Πέτρος πέρασε τó ξύλινο γεφυράκι και πήγε τó δρόμο, που οδηγούσε στην επαύλι. ‘Ο ‘Αλέξης, βγήκε απ’ τις καλαμιές και πήγε και κάθησε πάνω στην πέτρα που καθόταν πριν ή Ζακελίνα. Τó κόκκινο φόρεμα της είχε έξαφανισθεί μέσα στο βραδινό σκοτάδι. Ήταν πειά πολύ μακριά του.

Και τότε ό ‘Αλέξης άρχισε να κλαίει δυνατά, άρχισε να βογγάει σάν ένα πληγωμένο ζώο. Σχεπεις έκδικήσους περνούσαν από τó του του. ‘Ηθελε να τούς σκοτώσει και τούς δυό και να σκοταθίσει ύστερα κι’ αυτός !... Μά σιγά-σιγά ό θυμός τού πέρασε. Κι’ ενώ τά δάκρυα τρέχαν ποτάμι απ’ τά μάτια του άρχισε να λέη :

— ‘Αχ, άγάτη, θαυματουργή άγάτη, έσύ που την έκανες να με ξεφορσιση απ’ όλα τά παλληκάρια του χωριού, κάνε πάλι τó θαύμα σου... Κάνε να γίνη κάτι που να νοιώθω, πως έγω την αγαπώ αληθινά, κι’ όχι αυτός ό φαντασμένος, που θέλει να την παρασώσει στο Παρίσι, γιά να τόν αφήγη ύστερα στους δρόμους.

Την άλλη μέρα ό ‘Αλέξης πόρεσε, γιά λίγη ώρα, να ξεφιγή από τó περιβόλι και τράβηξε προς τó σπίτι της Ζακελίνας. ‘Εκείνη καθόταν στο παραθύρο. Μά όταν τόν είδε, σπρώχθηκε κι’ έκλεισε απότομα τó τζάμι γελώντας ένα γέλιο ειρωνικό, κακό, που δέν έμοιαζε καθόλου με τó πρώτο έκαικο κελαιδίσιό γέλιο. ‘Ετσι ό ‘Αλέξης γύρισε πάλι κατακλιμακμένος, στο περιβόλι...

Τό βράδι, κάθησε και της έγραψε ένα γράμμα άτε-

... Ένας νέος πολύ κομψός και πολύ χαριτωμένος...

λείωτο, γεμάτο άνορθογραφίες, παρόμοια κι' άγάτη. Την άλλη μέρα, πρωί-πρωί, έδειχνε του' το έστειλε πίσω. 'Ο 'Αλέξης άρχισε τότε να μοιρολογεί μονάχος τη χαμένη του εύνηση. 'Αχ, πόσο λίγο βάσταξε το όνειρο, το θαύμα της άγάτης!... Κι' αυτός είχε πιστέψει πως θα διαζωνόσε αιώνας. 'Ετσι λοιπόν τιμορεί η 'Αγάτη όσους πιστεύουν πολύ σ' αυτή; Μά πως να ιωή την πίστευε την άγάτη όταν του' μιλούσε με τ'ά τραυματιόλλένα χείλη της Ζακελίνας;... 'Αχ, ως έδινε ο Θεός να του' ξαναμίληση η 'Αγάτη μ' αυτά τ'ά ίδια τ'ά χειλάκια που τώρα γελούν ειρωνικά στον πόνο του!... 'Αγάτη, 'Αγάτη, παντοδύναμη, κάνε άζόμια μιά φορά τ'ό θαύμα σου!...

Το βράδυ πήγε πάλι ο 'Αλέξης σιμά στο γεφυράκι να παραμονέψει, κοιμημένος μέσα στις καλαμιές, τους δύο έρωτες. Τότε ο 'Αλέξης δέν μπορούσε πια να κρατηθή και πετάχτηκε μέσα από τις καλαμιές. 'Ο Πέτρος άφισε άμέσως, μώλις τον είδε, την Ζακελίνα και παραμίγισε. Έκείνη, τραυματισμένη όπως ήταν, θέλησε να περάση στην αντίτροχη όδω, μα καθώς έβαλε το πόδι της στο γεφυράκι, παραπάτησε κ' έπεσε μέσα στο νερό.

— Δέν φοβάμαι τίποτα, είπε ο Πέτρος. Δέν φοβάμαι κανένα. Δέν νο σ' άγατώ!...

Και την άρπαξε τόσο άπότομα άπ' τή μέση, ώστε η Ζακελίνα τρώμαξε.

— Άφρησέ με, τού είπε, με κάμπο θυμό στη φωνή της.

Έκείνος όμοιος την έστρεψε άζόμια πιο δυνατά. Τότε ο 'Αλέξης δέν μπορούσε πια να κρατηθή και πετάχτηκε μέσα από τις καλαμιές.

'Ο Πέτρος άφισε άμέσως, μώλις τον είδε, την Ζακελίνα και παραμίγισε. Έκείνη, τραυματισμένη όπως ήταν, θέλησε να περάση στην αντίτροχη όδω, μα καθώς έβαλε το πόδι της στο γεφυράκι, παραπάτησε κ' έπεσε μέσα στο νερό.

— Ζακελίνα!... 'Αγάτη μου!... φώναζε ο 'Αλέξης κ' έπεσε ά μέσος στο ποτάμι.

Το σέμμα ήταν άρκετά όδημητικό και με δυσκολία κατορθώσε να την άρπάξη και να την βγάλη στην όδω.

'Όταν σε λίγο άνοιξε τ'ά μάτια της η Ζακελίνα, είδε μπρός της τον Πέτρο με το άηστο γκρίζο ζουστούμι του, είδε και τον 'Αλέξη κατοβαρμένο, μοιλοποιημένο και κατάλαβε.

— Φύγε γρήγορα!... φώναζε στον Πέτρο που έσκυβε σιμά της. Δέν θέλω να σε βλέπω πια, φύγε... φύγε!...

Γύμνος έπειτα στον 'Αλέξη:

— Συγχώρεσέ με, καλέ μου, τού είπε. 'Ο Θεός μ' έκανε να κατάλάβω, πολύ γρήγορα εύτυχώς, πόσο έφταξα άπέναντί σου. 'Όλη η πόλη μου άγάτη γιά σενα, ξαναγύρισε στην καρδιά μου. Νά ιδής τ'ά ωμάκια που θα ζήσουμε... 'Εγώ ξερό και άρβω... Θά γίνω η καλύτερη άρκα του χωριού. Κ' έσι δέν θα είσαι πάντα κηποιός σε ξένο περιβάλλο. Θά μπορούς να καλλιεργής τ'ά λίγα χτηματάκια που έχωμε... 'Ετσι θα ζούμε άπως θέλει ο Θεός... 'Η μητέρα μου... Μά γιατί κατορθώσατε που σού' μίληρα γιά τ'η μητέρα μου; Φαντάζεσα πως δέν θα θέληση να με δώση σε σε... 'Όταν μάζη τ'ή έγινε, δέν θα μπορούσεν ν' άνοιγη. Και πως έγινε δυνατόν ν' άνοιγη, άφου με τ'ά χείλη μου θά της μιλάη η 'Αγάτη;...

— 'Η 'Αγάτη η θαματούργη, είπε κι' ο 'Αλέξης κ' έσκυψε κ' έφίλησε τ'ά χείλη της Ζακελίνας, με τόσο πάθος, σαν να φιλούσε την ίδια την 'Αγάτη στο στόμα!...

ΑΠ' ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΑΣ

ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΩΝ

'Η μαγία της βιβλιοφιλίας άποβαίνει κάποτε πραγματικό πάθος, όπως άποδεικνύεται από τ'ά ακόλουθα περιστατικά:

'Ο περιφημός έλληνοστίχης Γουλιέλμος Μπουιέ, τόσο πολύ άγατούσε τ'ά βιβλία, ώστε και την ημέρα των γάμων του άζόμια κατορθώσε να ξεκληφτή άπ' τούς δικούς του και να κατοικήση στη βιβλιοθήκη του γιά να άποτελειώση την άνέγερση ενός άρχαιου συγγράμματος. Άλλος επίσης περιφημός βιβλιοφίλος, ο φιλόσοφος του 16ου αιώνας 'Αδριανός Τουρνέλι, μώλις παντρεύτηκε, κλείστηκε επί δύο μήνες στη βιβλιοθήκη του, άπ' όπου τ'ον έβγαλαν διά της βίας!... 'Ο Γάλλος σοφός είχε λημονήσει έντομητάς την συμβίαν του!...

'Ο σοφός άδβός Γουιβέξ, θέλοντας κάποτε να συντρέξη τούς έρωτας του που είχαν κατορθώση από μιά μεγάλη πυρκαϊά, αναγκάστηκε να πουλήση την πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη του. Τόση μεγάλη στενοχώρια όμως δοκίμασε ύστερα άπ' αυτή την άπόλεια, ώστε έγινε φθισικός και άπέθανε!...

'Επίσης κατά το 17ο αιώνα ο Γάλλος λατρός 'Ιακώβος Γρονέλ, επειδή εύποτόλησαν τη βιβλιοθήκη του μερικοί άναρχικοί, ρίχτηκε κι' ο ίδιος μέσα στις φλόγες και βρήκε μαρτυρικό θάνατο!...

Τέλος, πολύ πεντηκονταετίας άπέθανε από μαρασμό ο μαρκήσιος Σαλάβ, επειδή δέν κατορθώσε να προμηθευθή κάποιο παλαιό, στανωτάτο βιβλίο, το όποιο κινηγούσε εν άποκτήση επί όλόκληρα χρόνια, προσφέροντας μωδάδες τιμές γιά να τ' άγοράση!...

ΜΗΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΩΝΩΝ ΜΑΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΚΗΔΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ

'Η ταφή των νεκρών στις μάχες. Τ'ά πτώματα των προδωτών και των κκυούργων. Γιατί έσπερναν σιτάρι πάνω άπ' τούς τάφους οι 'Αρχαίοι. Τ'ά δειπνα της παρηγορίας. 'Ο έβρολός των νεκρών. 'Η πελυτέλεια των κηδεών στα νεότερα χρόνια. Τ'ά μέτρα του Σόλωνος. 'Η μοιρολογίστρας. Τ'ά πρώτα νεκροταφεία, κλπ.

Οι άρχαίοι Έλληνες έδειχναν μεγάλο σεβασμό προς τούς νεκρούς και σινηθίζαν να τους άπονεύουν έξαφαιτικές τιμές, ως έκ τούτου δε κατορθώσαν σχετικάς και θεοροκετικές τελετές.

'Όταν οι αντίπαλοι στρατοί έπρόκειτο να θύμουν τούς νεκρούς των στο πεδίο της μάχης, άμέσως κατοίεπαν η έχθροσραξίες και σινηθίετο κατ' αυτών τον τρόπον κάποια προσοφική άνακοχή. 'Η χειρότερη περιφρόνηση γιά έναν πολεμιστή σοκομένο ήταν να μείνη άταφος. Άλλά και στον ιδιωτικό βίο έτηρείτο άσπρηά η περι των νεκρών έθιμοσιτία. Μόνον οι προδωτά της πατρίδος και οι κκυούργων που είχαν κατοδικασθή σε θάνατο έστεροίντο των έπιμεθειών τιμών και τ'ά σόμια των ξετίεθτο ως βροά των θηρών.

Στην όμηρικη εποχή οι συγγενείς και οι φίλοι του πεθαμμένου, μώλις ξεφύγοσε, έβλεπαν τ'ά μάτια του, έβλεπαν μ' άρώματα το σόμια του, τον ένταναν μ' ένα λεπτό άσπρο φορέμα για τον άπέθαναν άπάνω στη νεκρική κλίνη. Έπειτα έφρονταν η μοιρολογίστρας που έψαλλαν, διασωπομενες από λυγμούς, διάφορα θρηνώδη άσματα, μέχως ότου το σόμια του νεκρού, άλειμμένο με μύρα και κατοστολισμένο, παραδιδόταν στην πυρά.

Στην Άττική, στα παλαιότερα χρόνια, η τελετή της ταφής ήταν απλή και απηλαγμένη από κάθε πολυτέλεια. Οι πληρόστεροι συγγενείς έσκαβαν τον τάφο, μέσα στον όποιο άπέθαναν το νεκρό κ' έσπερναν άποπάνω σιτάρι, πιστεύοντας ότι μ' αυτό τον τρόπο το χόμια θα γινόταν ελαφρότερο.

Μώλις τελείωνε η ταφή, οι παρκαουθενότες την κηδεία έπέστρεφαν στο σπίτι του μακαρήτη γιά να λάβουν μέρος στο δείπνο της παρηγορίας, το λεγόμενο σπεριδείπνο.

Στις τρεις, στις έννιά και στις τριάντα μέρες, ύστερα άπ' την ταφή του νεκρού έτελοδσαν τημικήες θυσίες, μετά το πέρας των όποιων έληγε το πένθος. Άπο κηφό σε κηφό διως οι συγγενείς των νεκρών έπισκεπτόνταν, διως και σήμερα, τούς τάφους των προσφώνων τον και άφου έθυσίαζαν άπάνω σ' αυτούς, τους έστόλιζαν με άνθη. Άλλ' άργότερα η κηδείες έπήραν έξαφαιτική λαμπρότητα όλων των κοινωνικών τάξεων, σε τέτοιο σημείο μάλιστα, ώστε ο Σόλων άπέφασε να περιστείλη αυτή την πολυτέλεια δι' ειδικών νομοθετημάτων.

Οι Άθηναίοι στο στόμα του νεκρού τ'ον σινηθίζαν να βάζουν έναν όβολο γιά να πληρωθή τ'ά ποσθία στο Χάρονα που τον περνούσε από τη λίμνη Άχερουσία. Επίσης οι συγγενείς του νέου επλήρωναν ύφισμένες γυναικες γιά να τον μοιρολογίσουν. 'Ο Σόλων εκτός των άλλων έζητήσε ν' άπαγορεύη έντελώς και τούς θρήνους και κοπετούς. Το ίδιο θέλησε να επιβάλλη και ο Χαρόνδρας, αλλά και των δύο η προσπάθεια έμειναν χωρίς άποτέλεσμα.

'Όσοι σοκοτόνταν πολεμώντας κατά των έχθρών της πατρίδος έζηδείοντο δημοσίε διατάμη. Στα παλαιότερα χρόνια οι νεκροί έθαόντο μέσα στα σπύτια τους, άλλ' οι Άθηναίοι και οι Σικωνίοι έθεώρησαν άποψη αυτή τη σινηθεια και ίδρυσαν νεκροταφεία εκτός των πόλεων. Οι Μακεδαμόνιοι όμως είχαν όρισει μέρος ταφής μέσα στην πόλη, γιά να παραδειγματίωνται οι νέοι από τη θεα των τάφων και να περιφρονούν το θάνατο στον πόλεμο.

'Η καύση των νεκρών φαίνεται ότι κατορθώθη στας Άθήνας από την εποχή του Λοκού γιά λόγους υγιεινής. Υπήρχαν διως και μερικοί οι όποιοι προτιμούσαν να τούς θύμουν μέσα στο χόμια, η δε τελευταία θέλησις των, ως προς την έλογη του τρόπου της ταφής, παρέμεινε πάντοτε σεβαστή.

Είς ούδένα επιτρέπονταν να θάψη το πτώμα προδωτό η κκυούργων που σιχόνταν έξω από την πόλη γιά να τον φάνε τ'ά θύρα. Οι παρκαίτα έτιμορούντο άσπρηά. 'Ο νεκρός έφευγε γιά ταφή, γιάτι φροστικά η ψυχή του δέν εύρισκε ισχύια κ' άνάταμη.

Τη σινηθεια των άρχαίων να βάζουν στο στόμα του νεκρού έναν όβολο γιά να πληρωθή τ'α ναύτα τον γιά τον άλλο κόσμο, την έχων και σήμερα σε πολλές έπαρχίες της Έλλάδος...

«ΚΙ' ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ ΖΩΓΡΑΦΟΣ!...»

'Ο διάσημος Ιταλός ζωγράφος Κορέτσιο, τού όποίου σήμερα οι πίνακες κατοτάσσονται μεταξύ των καλύτερων έργων τέχνης, ήταν έντελώς άσοποδαστός, γιάτι δέν είχε βρή ποτέ έξω άπ' την πατρίδα του Πάμοα. Διηγούνται λοιπόν ότι μόνον όταν είδε κάποτε τυχαίως ένα πίνακα του Ραφαήλ κατάλαβε την άξια του και άνέκραξε με άρέλεια:

— Κι' εγώ είμαι ζωγράφος!...